

М. Гетьманчук, А. Папікян
Львівський державний університет внутрішніх справ

ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО В УКРАЇНІ: ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

© Гетьманчук М., Папікян А., 2010

Щедрова Г. П. Громадянське суспільство та політична культура: теоретичний і прикладний аспекти: Монографія. – Луганськ: Вид-во “Елтон-2”, 2009. – 308 с.

З відновленням незалежності України у 1991 році активно почало дискутуватися питання про громадянське суспільство і його зв'язок з правовою державою. Сьогодні у наукових колах існує доволі широкий спектр поглядів і оцінок цієї проблеми. Найбільш дискусійним є питання щодо походження громадянського суспільства та його ролі у житті соціуму. Саме всебічному дослідженню вище зазначених проблем присвячена монографія Г.П. Щедрової “Громадянське суспільство та політична культура: теоретичний і прикладний аспекти”.

Відрадно, що за написання такого дослідження взявся фахівець, який має істотні наукові напрацювання у цій темі. Головним завданням наукового дослідження автор монографії вважає: представити чітку характеристику громадянського суспільства та правової держави, виявити стан політичної свідомості громадянського суспільства, тенденції її розвитку, взаємозв'язок з іншими формами суспільної свідомості.

Книга умовно поділена на три основні частини. Перша частина присвячена всебічному аналізу теорій походження громадянського суспільства від Арістотеля, Т. Гоббса, Дж. Локка, Ж.-Ж. Руссо, Ш. Монтеск'є та інших до поглядів українських учених початку ХХ ст. й сьогодення. У другій частині монографії розглянуто проблему пошуку рівноправного партнерства держави і громадянського суспільства. У цій частині книги автор робить детальний аналіз терміна “правова держава” та теорій її походження. На підставі проведеного аналізу Г. П. Щедрова доходить висновку, що “...основним принципом організації влади та розподілу повноважень між її структурними складовими та рівнями має стати дотримання принципу субсидіарності” (с. 184). Третя частина монографії присвячена вивченню політичної культури як чинника демократизації держави і суспільства. Автор чітко визначає зміст поняття “політична культура”, його складові функції і типи політичної культури та пов'язує її із поняттям “політична соціалізація”. Цікавими видаються узагальнення автора, у яких вона формулює накопичені сьогодні проблеми у розвитку політичної культури й свідомості народу сучасної України. Усі найважливіші положення книги в належний спосіб обґрунтовані, підкріплені посиланнями на відповідні джерела, що дає змогу говорити про об'єктивність і достовірність викладеного матеріалу. Добре продумана і логічно побудована структура монографії.

Позитивною стороною монографії є й те, що автор, аналізуючи різні підходи науковців щодо оцінки тих чи інших проблем, завжди висловлює своє особисте їх бачення і розуміння, дає чимало практичних рекомендацій щодо шляхів розвитку громадянського суспільства.

На схвальну оцінку заслуговує використання Г.П. Щедровою у науковому пошуку праць попередніх дослідників цієї теми, що дало можливість автору всебічно і повно охопити вивчення цієї проблеми.

Цінність монографії, передусім полягає у тому, що вона є однією з небагатьох сучасних праць, в яких на підставі глибокого об'єктивного наукового аналізу досліджено громадянське суспільство та політична культура за роки незалежності України, розкрито природу, зміст і характер еволюції громадянського суспільства і держави в процесі демократичного транзиту.

Про наукову якість, вагомість і солідність цієї роботи говорить той факт, що праця отримала схвальні відгуки вчених, які рецензували її. Рецензентами виступили професори О.С. Токовенко і О.В. Новакова. Привабливість монографії передано високим рівнем поліграфічної культури і гарним її оформленням.

Однак, вважаємо за потрібне зазначити, що праця, на нашу думку, виграла б від того, якби автор після завершення дослідження зробила узагальнені висновки по усіх досягнутих результатах проведеного наукового пошуку окремо, а не лише підвела підсумки після завершення кожного розділу.

Можливо у цьому науковому дослідженні є й питання, стосовно яких можна було б розгорнути дискусію, особливо щодо процесу формування громадянського суспільства в сучасній Україні. Однак, поза усіляким сумнівом, книга написана на високому науковому рівні та є цінною для науки. Ця монографія посяде гідне місце у ряді праць з проблем громадянського суспільства та політичної культури. На нашу думку, наукова монографія Г.П. Щедрової “Громадянське суспільство та політична культура: теоретичний і прикладний аспекти” є цілісним, цікавим дослідженням актуальної теми, що стане у нагоді політологам, філософам, історикам, викладачам ВНЗ, а також політичним і державним діячам.